

12.6.2023

Opetushallitus
lausuntopalvelu.fi

Asia: Lausuntopyyntö: osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen ohje ammatillisesta koulutuksesta

Viite: Lausuntopyyntö OPH-2511-2023

Opetushallitus uudistaa 1.8.2021 tehtyä ohjetta. Tavoitteena on ollut selkeyttää ohjeistusta ja korjata epäselvät ja virheelliset kohdat. Ohjeteksti on kirjoitettu suurelta osin uuteen muotoon.

Ohjeen tarkoituksena on tukea koulutuksen järjestäjiä osaamisen tunnustamisessa.

1 Yleisiä huomioita

Opetusalan ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa lausunnon.

OPH:n tavoitteena on ollut selkeyttää aiempaa ohjetta osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta ammatillisissa koulutuksissa (1.8.2021).

Tämä tavoite toteutuu hyvin. Ensinnäkin on hyvä, että ohjeeseen on selkeästi tuotu esille osaamisperusteisuus keskeisenä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista ohjaavana periaatteena. Uudessa ohjeessa on myös selkeytetty eri toimijoiden vastuita ja tuotu perusteluja vastuille. Käytettyjen käsitteiden määrittely helpottaa lukemista. Myös ohjeen rakenne on jäsennelty toimivalla tavalla uudelleen ja kieltä on selkeytetty. Uudessa ohjeessa käytetyt taulukot auttavat asian ja toimintatapojen hahmottamisessa.

Tarkastelemme seuraavaksi ohjeeseen tehtyjä sisällöllisiä muutoksia.

2 Uudistetun ohjeen sisällölliset muutokset

- Aiemmin hankitun osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointi, kun koulutuksen järjestäjällä ei ole järjestämislupaa ko. tutkintoon

Tarkennus siitä, että koulutuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta hankkia osaamisen ajantasaisuuden tai vastaavuuden arviointia toiselta koulutuksen järjestäjältä on tarpeellinen. Kuitenkin jääkö opiskelijalta tällöin aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen saamatta?

- ulkomaisten todistusten kääntäminen

12.6.2023

Tarkennus siitä, että opiskelija vastaa ulkomaisten todistusten ja opintosuoritusotteen käännättämisestä, mikäli koulutuksen järjestäjä ei pysty tulkitsemaan alkuperäisen todistuksen sisältöä luotettavasti, on tarpeellinen. Koulutuksen järjestäjää ei voida velvoittaa kääntämään opiskelijan todistuksia.

- käytöstä poistuneiden lukion opetussuunnitelman mukaisten opintojen ajantasaisuuden arviointi

Aiemmassa ohjeessa koulutuksen järjestäjä arvioi osaamisen vastaavuutta ja/tai ajantasaisuutta lukio-opinnoissa, jotka on suoritettu ennen 1.8.2005. Uudessa ohjeessa koulutuksen järjestäjä arvioi käytöstä poistuneiden lukion opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Tämä tarkoittaa laajempaa ja työläämpää arviointia opintojen vastaavuudesta ja/tai ajantasaisuudesta.

Lisäksi kun arviointi perustuu opiskelijan esittämiin dokumentteihin, kuten työtodistuksiin, portfolioihin ja työnäytteisiin tai haastatteluun, on riski siitä, että koulutuksen järjestäjät arvioivat tekevät keskenään erilaisia arviointeja. Näin opiskelijat ovat keskenään eriarvoisessa asemassa.

Opetushallituksen tulee määrittellä selkeämmin arviointi ei voimassa olevien tutkinnon perusteiden/opetussuunnitelman/koulutusohjelman mukaisten opintojen arvioinnista. Luvun 1.4. lopussa tarkastellaan osaamisen ajantasaisuuden arviointia ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa. Tässä kohdassa on määritelty missä tilanteissa arviointi tehdään, mutta ohjeeseen tarvitaan tarkempaa selkeytystä siihen, miten arviointi tehdään. Tässä kohdassa on myös huomioitava sama kuin ylempänä mainituissa ei voimassa olevien lukio-opintojen arvioinnissa. Ajantasaisuuden arviointi tarkoittaa laajempaa ja työläämpää arviointia sekä voi asettaa opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan.

- korkeakoulun antaman hyväksytyt -arvosanan muuntaminen

Uudessa ohjeessa esitetään, mikäli opiskelija on saanut korkeakoulusta hyväksytyt arvioinnin, hän voi pyytää todistuksen kirjoittaneelta oppilaitokselta lausunnon, mitä arvosanaa hyväksytyt arviointi -vastaa. On huomioitava, että korkeakoulujen antamassa koulutuksessa jokin osa-alue on voinut sisältyä laajempaan osaamiskokonaisuuteen (esim. 5 op), jolloin yksittäisen opintosisältöjen erottelu ja muuttaminen arvosanaksi on korkeakoululle vaikeaa. Opinnoista voi myös olla aikaa ja opettajat vaihtuvat. Arviointi käy hankalaksi ja osaamista ei todennäköisesti voida jälkikäteen arvioida ilman uutta näyttöä.

- osaamisen tunnustaminen opiskelijan siirtyessä jatkamaan opintoja saman tutkinnon perusteen mukaisesti toisessa oppilaitoksessa.

Tämä on osaamisen tunnustamista ja tunnustamista helpottava lisäys ohjeeseen.

Yhteenveto

12.6.2023

Yhteenvetona OAJ toteaa, että ohjeistuksen selkeyttäminen on tarpeellista, jotta koulutuksen järjestäjälle ja opettajalle on selkeää, miten osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tehdään. Tämä parantaa myös opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Uusi ohje on monilta osin määrittelyiltään, rakenteeltaan ja kieleltään onnistunut. Ohjeen uudistamisessa on kuitenkin huomioitava vaikutukset opettajan työn lisääntymiseen (esim. käytöstä poistuneiden lukion opetussuunnitelmien mukaisten opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen) ja opiskelijoiden tasa-arvoiseen kohteluun. Opetushallituksen on uusia ohjeita antaessaan ohjattava työnantaja resursoimaan opettajalle työaika ohjeisiin perehtymiseen, tarpeen mukaiseen täydennyskoulutukseen sekä ottamaan huomioon työaikasuunnittelussa, mikäli opettajien työmäärä lisääntyy.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
Koulutuspolitiikan johtaja

Mirjami Lehikoinen
Erityisasiantuntija